

א. א התהלך לפני והיה חמים. הנחומא יטן כ"ו: כתיב בנח (ו' ט') "את האלוהים התהלך נח" וכתיב באברהם "התהלך לפני" מי שהיה קורא ספור, אהיה נח גדול מאברהם, ואינו כן. ר' יוחנן וריש לקיש. ר' יוחנן אמר: מסל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו שני בנים, אחד גדול ואחד קטן, הקטן היה אוחז בו כדי שלא יפול, והגדול היה הולך לפניו. כך כתיב בנח "את האלוהים התהלך נח", שלא ישתקע בדור המבול, אבל אברהם שהיה יחידו של עולם והיה צדיק - אמר לו הקבה"ו: "התהלך לפני והיה חמים", אמר ריש לקיש: מסל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו אהוב והיה משוקע בטיט ואחז בידו והעלה אותו מן הטיט. כך נח היה משוקע בטיט, ראשו הקבה"ו, נתן לו יד והעלהו מן הטיט. ואברהם למה היה דומה? למלך שהיה מהלך בחשכה, בא אהובו וראה אותו והאיר לו (האהוב למלך). אמר לו המלך: "עד סאתה מאיר לי - בא והלך לפני". כך בימי אברהם היו כל העולם רשעים והוא צדיק, אמר לו הקבה"ו: עד סאתה מאיר במזרח, בוא והתהלך לפני (ובבראשית רבה ל'...: עד סאתה מאיר לי ממספוטמא ומחברותיה, בא והאיר לפני בארץ ישראל)

1. מה בין ר' יוחנן לריש לקיש בהסבר ההבדל שבין דרגת נח לדרגת אברהם?
2. מדוע צריך הקורא להיות סבור "נח גדול מאברהם"?
3. הסבר, למה השתמש ריש לקיש בדברו על נח כמ"ל הטיט ובדברו על אברהם במסל המטכה?

ב. התהלך לפני הנחומא יטן כ"ו:... וכתיב באבות העולם (בראשית מ"ח ט"ו): "האלוהים אמר התהלך אבותי לפניו", אמר ר' יוחנן: למה היו האבות העולם דומין לפני הקבה"ו? לרועה שהוא מהלך וצאנו מהלכת לפניו. אמר ריש לקיש: עד עכשו הצאן היו צריכים לרועה? אלא למה האבות דומין לפני הקבה"ו? לגשיא שהוא מהלך וזקניו מהלכין לפניו והזקנים מודיעין כבודו של גשיא. כך היו אבות העולם הולכין לפניו... הוי: "התהלך לפני והיה חמים".

1. מה בין ר' יוחנן לריש לקיש בפירוט המוטג "הלך לפני ה'?"
2. מדוע לא הלך רש"י בדרך המדרש ונקט בדרכו של אונקלוס?

ג. ה ולא יקרא עוד את שמך אברם. רד"ק: אחר שאמר "והיה שמך אברהם" לא כתב משה אלא אברהם ואמרו חז"ל (ברכות י"ג): כל האומר לאברהם - אברם עובד כלאו שני "ולא יקרא עוד", ועובר בעשה, שני "והיה שמך אברהם".

1. טקסטים: ולמה קראו לו אנשי כנסת הגדולה "אברם" (נחמיה ט' ז') תרץ קושיה?
2. אברכנאל מקשה: והלא גם ביעקב נאמר (ל"ה ט'): "לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך" ולמה נקרא בתורה לאחר מזה יעקב?

ד. אב המון גויים ירושלמי בכורים ט"א ח"ד: אלו מביאים ולא קורין (= מביאים בכורים לכיתה"ק ולא קוראים): "ארמי אובד אני וכו' (דברים כ"ו ח') - י"א): הגר מביא ואינו קורא, שאין יכול לומר "אשר נשבע ה' לאבותינו לחת לנו" (דב' כ"ו ד'). חני בשם ר' יהודה: גר עצמו מביא וקורא. מה טעם: "כי אב המון גויים נתחייב" - לשעבר היית אב לאדם, מכאן ואילך אתה אב לכל הגויים.

ומב"ם בכוריה ד' הלכה ג': הגר מביא וקורא שני באברהם "אב המון גויים נתחייב", הרי הוא אב כל הגויים בולם הנכנסים חתח כנפי השכינה. וע' גליונות כ"ז ח"ו ג, ח"ז א.

רד"ק: כי לא חתיה אב לגוי אחד אלא להמון גויים, עתה יצאו ממנו יצחק ויזמעאל ובני קטורה וכל אחד מהם יחיה לגוי גדול.

1. מה בין דברי הגמרא לבין דברי רד"ק בפירוט המוטג "אב המון גויים"?
2. התוכל לתבא טעם לפי"ח הכלול בדברי הגמ' (והרמב"ם) של"ז הפסוק? וה"ח בר' ט' י"ח: וחס הוא אבי כנען. וה"ח בר' ט' י"ח: כי אב כל בני עבר.